

Suvi Mannoja

VARHAISKASVATUSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN PARTIOLEIRILLÄ

Opinnäytetyö
Sosiaaliala

2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Suvi Mannoja	Sosionomi (AMK)	Huhtikuu 2018.
Opinnäytetyön nimi		32 sivua 5 liitesivua
Varhaiskasvatustavoitteiden toteutuminen partioleirillä		
Toimeksiantaja		
Kymenlaakson partiopiiri ry.		
Ohjaaja		
Virve Remes		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyö on toiminallinen. Opinnäytetyössä suunniteltiin ja järjestettiin päiväkotia 3–5 -vuotiaille Kymenlaakson partiopiiriin ry. piirileirillä Tapio -2017. Päiväkodin tarkoituksena oli vapauttaa pienten lasten vanhemmat toteuttamaan piirileiriä. Opinnäytetyöhön liittyi kvalitatiivinen tutkimus varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisesta partioleirillä.</p> <p>Leirin päiväkodin arki koostui samoista tekijöistä kuin virallisten päiväkotienkin. Päiväkodin ohjelmassa toteutettiin kuitenkin samoja teemoja kuin leirin virallisessa ohjelmassa. Päiväkotia varten osaa ohjelmasta sovellettiin varhaiskasvatukseen sopivaksi.</p> <p>Varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumista tutkittiin kvalitatiivisen toimintatutkimuksen keinoin. Tutkimusmateriaali kerättiin osallistuvan havainnoinnin keinoin, havainnoinnin tueksi otettiin valokuvia toiminnasta. Havainnoinnit kirjattiin ylös tutkimuspäiväkirjaan. Tutkimuspäiväkirjaan tehdyt havainnoinnit analysoitiin leirin jälkeen vertailemalla niitä varhaiskasvatustavoitteiden perusteissa (2016) mainittuihin laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.</p> <p>Päiväkodin järjestäminen partioleirillä vapautti aikuisia toteuttamaan partioleiriä. Tutkimus osoitti, että varhaiskasvatustavoitteet voivat toteutua partioleirillä. Niiden toteutuminen vaatii niin varhaiskasvatustavoitteiden kuin partion kasvatustavoitteiden ymmärtämistä.</p>		
Asiasanat		
varhaiskasvatustavoitteiden perusteet, päiväkotia, partioleiri, toimintatutkimus, kvalitatiivinen kenttätutkimus		

Author (authors)	Degree	Time
Suvi Mannoja	Bachelor of Social Services	April 2018.
Thesis title		
Meeting early childhood education objectives at scout camp		32 pages 5 pages of appendices
Commissioned by		
Kymenlaakson partiopiiri ry.		
Supervisor		
Virve Remes		
Abstract		
<p>This was a practice-based thesis and The objective was to allow parents to take part in Kymenlaakso scout district's camp "Tapio 2017" by organizing a day-care for their children, ages ranging from three to five years. A qualitative study was carried out with the thesis. The purpose of the qualitative research was to determining whether or not early childhood education objectives can be achieved in this day-care.</p> <p>The everyday life of the day-care consisted of the same elements as in ordinary day-care. However, the themes of the camp were also taken into account. Some of the themes were adapted for younger children.</p> <p>The method in this thesis was qualitative field study. Observation was a key aspect in gathering data. Photos were taken and observations were written down in a diary. After the camp, notes were analyzed and compared with national early childhood education ideals.</p> <p>The results indicate that early childhood education objectives can be met in the day-care. In order to achieve these objectives, one needs to understand both the objectives of early childhood education and the camp.</p>		
Keywords		
early childhood education objectives, day-care center, scout camp, qualitative field study		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTTETYÖNI TAUSTA JA IDEA	5
3	VARHAISKASVATUS.....	6
4	PARTIOTOIMINTA	8
5	TAPIO 2017 -PIIRILEIRI	10
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	11
6.1	Tutkimusmenetelmän valinta	12
6.2	Tutkimusaineiston kerääminen	13
6.3	Tutkimustulosten analysointi.....	16
7	KÄYTÄNNÖNTOTEUTUS JA AJANKÄYTTÖSUUNNITELMA.....	16
8	PÄIVÄKODIN SUUNNITTELU.....	16
8.1	Päiväkodin perustoimintojen suunnittelu.....	17
8.2	Päiväkodin ohjelman suunnittelu	19
9	PÄIVÄKOTI PEIKKOMETSÄN TOTEUTUS	21
10	VARHAISKASVATUSKSEN TOTEUTUMINEN PEIKKOMETSÄSSÄ.....	22
10.1	Lasten sopeutuminen Peikkometsään	23
10.2	Osaamisen laaja-alaisten osa-alueiden toteutuminen	24
11	JOHTOPÄÄTÖKSET JA OPINNÄYTTETYÖN HYÖDYT TILAAJALLE	27
12	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	28
13	POHDINTA	30
	LÄHTEET.....	31

LIITTEET

Liite 1. Perheleiri Hipan infokirje

Liite 2. Päiväkoti Peikkometsän lisätietolomake

Liite 3. Peikkometsän viikkosuunnitelma

1 JOHDANTO

Olen itse ollut partiotoiminnassa mukana 27 vuotta ja aina pitänyt luonnossa liikkumisesta. Kesällä 2017 minulle tarjoutui mahdollisuus yhdistää opinnot ja rakas harrastus. Pääsen suunnittelemaan ja toteuttamaan Kymenlaakson partiopiirin Tapio 2017 -piirileirille päiväkodin. Leiriorganisaation toiveena on, että päiväkotit vapauttaa perheellisiä partiolaisia toteuttamaan leiriä. Kyseessä on toiminnallinen oppinäytetyö, johon liitän laadullisen tutkimuksen. Miten onnistuu varhaiskasvatus, kun toiminta on kokonaan metsässä leiriolosuhteissa. Päiväkodin ohjelman suunnittelussa hyödynnän leirin virallista ohjelmaa soveltaen sitä varhaiskasvatusikäisille lapsille sopivaksi.

Laadullisen tutkimuksen suoritan kvalitatiivisena toimintatutkimuksena keräten tutkimusaineistoa osallistuvan havainnoinnin keinoin. Havainnoinnin tueksi otan valokuvia päiväkodin toiminnasta. Havainnot kirjoitan ylös tutkimuspäiväkirjaan. Leirin jälkeen analysoin havaintoni verraten niitä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) mainittuihin laaja-alaista osaamista tukeviin osa-alueisiin.

2 OPINNÄYTTETYÖNI TAUSTA JA IDEA

Kymenlaakson partiopiiri järjesti piirileirin nimeltään Tapio 2017. Kyseessä oli siis kaikkien kymenlaaksolaisten partiolaisten yhteinen leiri. Nuorimmat leiriläiset olivat seitsemänvuotiaita, mutta aina tällaisilla isoilla leireillä on myös perheleiri. Perheleiri on tarkoitettu niille perheille, joista toinen tai molemmat vanhemmat ovat partiolaisia, mutta lapset eivät vielä ikänsä puolesta pääse leiriläisiksi.

Se millaista toimintaa näille perheille ja lapsille on järjestetty edellisten leirien aikana, on riippunut leirin johto-organisaation panostuksesta asiaan? Historian saatossa on ollut päiväkotitoimintaa, vanhemmat ovat vierailleet leirin ohjelmapiisteissä omatoimisesti tai he ovat keskenään järjestäneet omatoimisesti ohjelmaa lapsille.

Alkuperäinen tarkoitukseni oli suunnitella näille perheille lapsineen toimintaa. Sen tuli perustua leirin viralliseen ohjelmaan soveltaen niin, että myös alle seitsemänvuotiaat saivat osallistua viralliseen leiriohjelmaa. Kuitenkin jo

suunnitteluvaiheessa tilaajan puolelta tuli toive, että suunnittelisinkin päiväkodin leirille 3–7-vuotiaille lapsille. Näin vapautui aikuisia toteuttamaan leirin virallista ohjelmaa.

3 VARHAISKASVATUS

Terveystieteiden tutkimuskeskus, THL (2015) määrittelee varhaiskasvatuksen tarkoitukseksi: ”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.”

Opetushallituksen laatimien ja päättämien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta jokainen kunta ja toimija laatii omat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmansa. Jokaiselle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Opetushallitus määräsi uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 18.10.2016. Näiden perusteiden mukaiset varhaiskasvatussuunnitelmat tuli varhaiskasvatuksen järjestäjien ottaa käyttöön 1.8.2017. (THL 2017; Opetushallitus 2017.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016) on pedagogisesti painottunut kasvatukseen, hoidon ja opetuksen kokonaisuus. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on luoda pohja laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen jatkuu näin varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen. Laaja-alainen osaaminen on jaettu viiteen toisiinsa liittyvään osa-alueeseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016):

- ajattelu ja oppiminen
- kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä
- osallistaminen ja vaikuttaminen.

Varhaiskasvatus tukee **ajattelun ja oppimisen** taitojen kehittymistä monipuolisten ja merkityksellisten kokemusten avulla. Lapsen kykyä jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöään sekä myös suunnata ja ylläpitää tarkkaavaisuutta, tuetaan kehitystason ja iän mukaan. Leikki on tässä tärkeässä osassa. Siinä lapsilla on mahdollisuus käyttää mielikuvitusta ja luovuutta, tutkia maailmaa ja kokeilla ideoita yhdessä. Tavoitteena on, että

oppiminen tapahtuu oivaltamalla ja ihmettelemällä ja lapsia rohkaistaan kyseenalaistamaan ja kysymään. Lasten kanssa yhdessä iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toinen toisia. Lapsia myöskin kannustetaan sinnikkyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista sekä keksimään ratkaisuja eri tilanteissa. (Opetushallitus 2016, 22.)

Vuorovaikutus ja ilmaisu kehittyvät ja harjaantuvat varhaiskasvatuksen arjessa. Hyviin käytöstapoihin ja ystävälliseen käytökseen ohjataan ja opastetaan. Lasten kanssa harjoitellaan asettumista toisen asemaan, esimerkiksi riitatilanteissa, tarkastelemaan asiaa eri näkökulmista ja ratkaisemaan riita rakentavasti. Vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen kehittyminen luovat pohjan lapsen taidolle kohdata erilaisia ihmisiä, mikä puolestaan tukee **kulttuurista osaamista**. (Opetushallitus 2016, 23.)

Varhaiskasvatus tukee lapsia rakentamaan kulttuuri-identiteettiä erilaisten kokemusten, tietojen ja taitojen avulla lapsen omasta kulttuuriperinnöstä. Varhaiskasvatuksen henkilöstö toimii lapsille myönteisenä mallina erilaisten ihmisten kohtaamiseen sekä kielellisen, kulttuurillisen että katsomuksellisen moninaisuuden kohtaamisessa. Lapsia rohkaistaan tutustumaan tosiin kulttuureihin, kieliin ja ihmisiin. (Opetushallitus 2016, 23.)

Itsensä huolehtimisesta ja arjen taitojen kehittämisessä varhaiskasvatuksessa tuetaan ja ohjataan lasta iän ja kehitystason mukaan. Pukeutuminen, ruokailu, henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtiminen sekä omista tavaroista huolehtiminen opitaan ja niihin ohjataan päivittäin varhaiskasvatuksessa. Lasten kanssa käsitellään heidän hyvinvointiaan edistäviä asioita, kuten liikunnan, ravinnon, levon ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Lapsien tunnetaitoja vahvistetaan auttamalla tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä sekä opettelemalla havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia myös ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa. (Opetushallitus 2016, 23.)

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ovat laaja osa-alue, mikä pitää sisällään mielestäni lähes kaiken viestintään liittyvän. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja. Viestit voivat olla kirjoitettuja, kuvallisia tai audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaitoon sisältyy peruslukutaidon lisäksi numeerinen

lukutaito, medialukutaito ja kuvanlukutaito. Varhaiskasvatuksessa monilukutaitoa ja tieto- ja viestintäteknologista osaamisen oppimista tuetaan tutkimalla ja havainnoimalla tieto- ja viestintäteknologian roolia arjessa sekä tutustumalla erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin. Lasten mahdollisuus kokeilla ja tuottaa erilaista sisältöjä itse ja muiden kanssa käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa edistää lukutaitoa, luovaa ajattelua sekä yhteistyötaitoja. Lasten tieto- ja viestintäteknologian turvallisen ja monipuoliseen käytön ohjaa varhaiskasvatuksen henkilöstö. (Opetushallitus 2016, 23–24.)

Osallistamisen ja vaikuttamisen taitoja vahvistetaan varhaiskasvatuksessa kohtamalla lapset heitä arvostavasti. Kuunnellaan lasten ajatuksia ja vastataan heidän aloitteisiinsa. Lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Lapset oppivat vuorovaikutustaitoja ja luottamusta sekä yhteisten sääntöjen ja sopimusten merkitystä. Henkilöstön vastuulla on huolehtia, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. (Opetushallitus 2016, 24.)

4 PARTIOTOIMINTA

Varmasti jokaiselle on tuttu partiolaisen tunnus: Ole valmis! Partioliikkeen perustajan Robert Baden-Powellin mukaan tunnus tarkoittaa partiolaisen fyysistä ja henkistä valmiutta tehdä aina velvollisuutensa. Tähän Baden-Powellin määritelmään perustuvat myös Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:n kasvatustavoite monipuolisena harrastustoimintana, jonka tarkoituksena on tukea kasvua ottaen huomioon ihmisen kehitysvaiheet ja yksilölliset ominaispiirteet. Tavoitteena on, että yksilö toimii vastuuntuntoisesti ja aktiivisesti suhteessa toisiin ihmisiin, itseensä, ympäristöön ja yhteiskuntaan. (Paavilainen 2010, 12; Suomen Partiolaiset, 2008. 98–100.)

Suomen partiolaisten neljä kasvatustavoitetta ovat:

- suhde itseän
- suhde toisiin ihmisiin
- suhde yhteiskuntaan ja
- suhde ympäristöön.

Suhde itseensä tarkoittaa, että partiolainen kehittää itseään ihmisenä oppien elämän hallintaa, terveitä elämäntapoja, oman maalimankatsomuksen

muodostamista sekä oman jumalasuhteen etsimistä ja oikean ja väärän erottamista. Tavoitteena on myös, että partiolainen leikkii ja käyttää mielikuvitusta, heittäytyy uusiin tilanteisiin ja oppii näin luovuutta ja kekseliäisyyttä sekä toimeen tarttumista. (Suomen Partiolaiset 2008, 98.)

Suhteessa toisiin ihmisiin tarkoittaa, että partiolainen osaa arvostaa erilaisuutta ja ymmärtää, että on erilaisia ihmisiä ja maailmankatsomuksia. Hän osaa ilmaista tunteensa ja mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla. Yhteiskunnallinen vastuu tarkoittaa, että partiolainen osaa asettua toisen ihmisen asemaan, auttaa ja pitää huolta toisista ihmisistä, vaikka se ei olisi välittömän oman edun mukaista. Partiolaisen tavoitteena on olla reilu ja suorasekäinen. (Suomen Partiolaiset 2008, 100.)

Partio kehittää johtamis- ja vaikuttamistaitoja, kuten vastuullisuutta ja aloitteellisuutta. Se kannustaa toimimaan yhteiskunnassa, ottamaan selvää ja vaikuttamaan arkielämän asioihin. Näin kehittyy partiolaisen **suhde yhteiskuntaan**. Partiolainen ymmärtää itsensä osaksi paikallista, kansallista ja kansainvälistä yhteisöä. (Suomen Partiolaiset 2008, 100.) Partiolainen on osa omaa lippukuntaansa, Suomen Partiolaisia sekä partiolaisten kansainvälisiä kattojärjestöjä.

Partiossa liikutaan ja toimitaan erilaisissa toimintaympäristöissä. Luonto on osa partiotoimintaa. Partiossa liikutaan ja toimitaan suomalaisessa luonnossa. Partiolainen on kiinnostunut asuin- ja toimintaympäristönsä viihtyvyydestä. Partiossa kannustetaan huolehtimaan elinympäristön ja luonnon säilymisestä myöskin tuleville sukupolville. Näin toteutetaan **suhdetta ympäristöön**. (Suomen Partiolaiset 2008, 100.)

Nämä partion kasvatustavoitteet saavutetaan partiomenetelmän avulla. Partimenetelmä on yhdistelmä toimintatapoja ja sitoutumista partion arvoihin, se kertoo mitä tehdään ja miten toimitaan, jotta kyseessä olisi partiotoiminnasta.

Partimenetelmä koostuu seuraavista osa-alueista:

- sitoutuminen partion arvoihin
- partiosymboliikka
- nousujohteisuus
- vartiojärjestelmä

- tekemällä oppiminen
- aikuinen tuki
- päivän hyvä työ
- toiminta luonnossa.

(Suomen Partiolaiset 2008, 101–108.)

Partiomenetelmää toteutetaan partio-ohjelmassa, joka on jakautunut viiteen eri ikäkauteen. Nuorimmat partiolaiset ovat 7–9-vuotiaat sudenpennut.

Ikäkausijaossa on huomioitu yksilön kehitysvaiheet ja elämänvaiheet.

(Suomen Partiolaiset 2008, 111, 114.)

5 TAPIO 2017 -PIIRILEIRI

Kymenlaakson piirileiri Tapio -2017 järjestettiin 24.–31.7. partiopiirin omalla Ruislehdon leirialueella Saaramaalla. Leirille osallistui sen aikana yhteensä 397 leiriläistä mukaan lukien leirin koko järjestelyorganisaatio. Nuorimmat viralliset leiriläiset olivat 7-vuotiaita. Perheleirin koko vaihteli koko leirin, sillä monikaan perheellinen ei ollut koko leiriä tai heidän lapsensa eivät olleet paikan päällä koko leiriä. Perheleiriin puolestaan oli ilmoittautunut 40 henkeä mukaan lukien perheleirin johtajat, joilla kummallakin oli omat lapset leirillä osan aikaa mukana.

Leirin virallisessa ohjelmassa korostui metsä sekä tietyllä tavalla ”muinaisuus”. Leirin nimeksi oli valittu Tapio, mikä on Suomen muinaisuskonnoissa ollut metsän herra tai jumala. Leiri itsessään oli yksi partiomenetelmän osa-alue eli toiminta luonnossa. Leirin arki ja ohjelmapisteet toteutetaan partiomenetelmän mukaisesti. (Suomen Partiolaiset 2008, 105.) Leiri oli jaettu neljään alaleiriin, josta yksi oli perheleiri, minkä yhteydessä toimi suunnittelemani päiväkotit. Näissä alaleireissä leiriläiset majoituivat leirin ajan teltoissa lippukunnittain. Jokaista alaleiriä johti kaksi alaleirin johtajaa. Heidän vastuullaan oli, että heidän alaleirinsä oli oikeaan aikaan syömässä ja oikeassa ohjelmapisteessä oikeaan aikaan.

Alaleirien nimet juonsivat juurensa suomalaisesta ja kalevalaisesta tarustosta. Luotola, mikä tarkoittaa etelää tai saaristoa, Sarajas tarkoittaa merialuetta ja Vuojola, mikä puolestaan tarkoittaa pohjoista. Perheleiri nimettiin Hipaksi, mikä puolestaan on ollut nimitys metsänhaltijalle muinaisuskonnoissa. (Tapio

2017a; Tapio 2017b.) Jokaisella alaleirillä oli myöskin oma tunnusvärinsä, ja sen väriset leirihuivit, jaettiin leirille saapuville. Huiveja pidettiin leirillä lippukuntahuivin sijaan. Leirihuivien värit olivat seuraavat: Luotolan oli vihreä, Sarajaksen oli fuksianpunainen, Vuolojan oli vaalean sininen ja Hipan tunnisti keltaisesta huivista.

Leirin virallisessa ohjelmassa korostui metsä sekä tietyllä tavalla ”muinaisuus”. Ohjelmaa järjestettiin omissa ohjelmapisteesään ja vaikka ohjelman nimi oli kaikilla ikäkausilla sama, niin ohjelmaa sisältö oli muokattu ikäkausikohtaisesti niin, että partion kasvatustavoitteet toteutuivat ikäkauden mukaisesti.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyöni on toiminnallinen, konkreettisenä tavoitteeni oli järjestää toimintaa alle kouluikäisille lapsille partioleirillä ja näin ”vapauttaa” heidän huoltajansa toimimaan leirin ohjelmapisteesä. Opinnäytetyössäni oli myöskin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Vilkan ja Airaksisen mukaan (2003, 63) laadullinen tutkimus toiminnallisessa opinnäytetyössä on silloin toimiva, kun tavoitteena on toteuttaa kohderyhmän näkemyksiin pohjautuva idea ja esimerkiksi tutkijan halu saada selville kirjoittamatonta faktatietoa.

Tutkimusaineistoa kerään todellisista tilanteista eli tässä opinnäytetyössä havainnoimalla päiväkodin toimintaa partioleirillä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija luottaa enemmän omiin havainnoiteihin kuin erilaisten toimintaa mittaaviin menetelmiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.)

Tutkimuskysymykseni oli: Tutkin, toteutuivatko partioleirin päiväkodin viikko-ohjelmassa varhaiskasvatussuunnitelmassa perusteissa (2016) mainitut tavoitteet?

Erillistä **tutkimuslupaa** ei Kymenlaakson partiopiiri vaatinut. Hyvien tutkimuskäytäntöjen mukaan vanhemmille kerrottiin, että päiväkotitoiminta on opinnäytetyöni. Tiedotus vanhemmille opinnäytetyöstäni hoidettiin perheleiri Hipan infokirjeen luvussa 3. (liite 1.)

6.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Haasteelliseksi osuudeksi muodostui löytää oikea tutkimusmenetelmä saadakseni vastauksen tutkimuskysymykseeni. Eskola & Suorannan (1996) mukaan tutkimuskäytäntöjä käytetään väljemmässä merkityksessä toiminnallisessa opinnäytetyössä kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä, vaikka tietoja kerätään samoin keinoin. Myöskin toiminnallisen opinnäytetyön tukeutuu usein hyvin löyhästi tai ei ollenkaan teoriaan. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51, 56–57.)

Opinnäytetyöni tutkimukselliseksi menetelmäksi valitsin toimintatutkimuksen kentällä, sillä toimin yhteisön sisällä ja olin yksi leiriorganisaation jäsen. Tunnen partiomenetelmän sekä partioleirien käytännön. Kuten jo johdannossa totesinkin, itselläni oli kiinnostus tutkia varhaiskasvatusta partioleirillä. Huovisen ja Rovion mukaan (2006, 94) yksi toimintatutkimuksen lähtökohdista on se, että tutkija itse etsii itselleen tutkimuskohteen. Näin teinkin ja tavallaan myin tämän opinnäytetyöni idean ensiksi Kymenlaakson partiopiirin johtajalle ja myöhemmässä vaiheessa Tappio -2017 leirin johtajille. Tarkoituksena oli saada uutta tietoa ja mahdollisesti luoda uusia käytäntöjä tuleville piirileireille tämän päiväkotikokeilun myötä. Toimintatutkimuksessa pyritäänkin toiminnan ymmärtämiseen ja kehittämiseen eikä yleistettäviin teorioihin. Kyseessä on myöskin ajallisesti rajattu projekti, mikä on yleistä toimintatutkimuksessa. (Heikkinen & Jyrkämä 1999, 27; Heikkinen 2006, 17, 30.)

Opinnäytetyössä toimintatutkimuksen muodoksi valitsin kenttätutkimuksen, sillä itse tutkimus tapahtuu partioleirillä, mikä muodostaa oman yhteisönsä. Toimin osana tätä kyseessä olevaa yhteisöä, eli tässä tapauksessa olen osa leiriorganisaatiota. Kenttätyö toimintatutkimuksessa vaatii paljon ennakkosuunnittelua ja valmistautumista. Ennen kenttätyöosuuden aloittamista täytyy tutustua teoriaan ja osallistua palavereihin. On pohdittava tarkkaan, mikä tutkimusmenetelmä sopii parhaiten kyseessä olevan yhteisön ja kohderyhmän kanssa. Kenttätyön onnistuminen vaatii luottamusta yhteisön ja tutkijan välillä. (Huovinen & Rovio 2006, 96, 99, 101; Grönfors 2011, 21.)

Martti Grönforsin mukaan (2011, 32–33.) tutkija voi saavuttaa ja ylläpitää luottamusta yhteisön välillä seuraavasti: Tutkijan tulee rehellisesti kertoa

tutkimusaikeistaan tutkittaville ja osoittaa, että on oikeasti kiinnostunut yhteisön tai ryhmän toiminasta. Jos tutkija lupaa tehdä jotain, hänen on pidettävä lupauksensa. Tutkimusongelma pitää esittää tutkittaville mahdollisimman myönteisesti.

6.2 Tutkimusaineiston kerääminen

Ennen varsinaisen työn aloittamista on tehtävä päätös käytettävästä tutkimusmenetelmästä. Vaikka kenttätutkimusmenetelmät on hyvä pitää joustavana niin, että niitä voidaan vaihdella kentällä ilmenevien tilanteiden mukaan. Ennen kentälle menoa on kuitenkin hyvä tehdä periaateratkaisu tutkijan osallistumisen asteesta. (Grönfors 2011, 49.)

Tutkimusaineiston keräämisen metodiksi valitsin osallistuvan havainnoinnin ja havaintojen muistiin kirjoittamisen tutkimuspäiväkirjaan. Havainnoinnin pohjalta kirjoitettu tutkimuspäiväkirja on yksi toimintatutkimuksen tärkeimpiä tiedonkeruumenetelmiä. Tutkimusaineistona voi toimintatutkimuksessa myöskin käyttää muistioita ja kokouspöytäkirjoja. (Huovinen & Rovio 2006, 104, 106.) Valitsin tämä metodin tutkimusaineiston keräämiseksi, sillä Vilkan ja Airaksisen mukaan (2003, 57) toiminnallisessa opinnäytetyössä voidaan turvata saadun tiedon laatu käyttämällä valmiita tutkimuskäytäntöjä perustasolla.

Havainnointi on yksi laadullisen tutkimuksen toinen yleinen tiedonkeruumenetelmä haastattelun lisäksi, sen avulla saadaan välitöntä tietoa toiminnasta. Havainnointi on toimiva tiedonkeruu menetelmänä laadullisessa tutkimuksessa, kun tutkittavasta asiasta tiedetään hyvin vähän tai ei ollenkaan. Havainnointi on myöskin toimiva tiedonkeruumenetelmä, kun tutkitaan lapsia ja tutkitaan vaikeasti ennakoitavaa tilannetta. (Grönfors 2001, Tuomi & Saarijärven 2009, 81 mukaan; Vilka 2007, 38.)

Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu tutkimuskohteensa toimintaan sen ehdoilla ja ennalta sovitun ajanjakson ajan. Havainnointi on ennalta suunniteltu ja siihen on valittu näkökulma. Osallistuvassa havainnoinnissa on kyse tietoisesta ja systemaattisesta osallistumisesta

tutkimuskohteen toimintaan, niin pitkälle kun olosuhteet sen sallivat. Tarkoituksena on kerätä tietoa suoraa osallistumisen välityksellä niin, että tutkijan vaikutus ulkopuolisena on mahdollisimman vähäistä. Grönforsin (1985) mukaan kenttätutkimuksessa osallistuvaa havainnointia voi tehostaa kohdistetulla havainnoinnilla eli tutkija osallistuu tutkimuskohteen arkielämään, mutta havainnointi kohdistetaan tiettyihin tilanteisiin, asioihin tai tapahtumiin tutkimuskohteessa. Tämä on silloin toimiva menetelmä, kun tutkimuskysymys on täsmentynyt ja tutkijalla on jonkinlainen kokonaiskäsitelmä tutkimuskohteesta. (Vilkkä 2007, 44; Grönfors 2011, 52.)

Osallistuva havainnointi edellyttää tutkijan pääsyä sisään tutkittavaan yhteisöön. Sosiaaliset vuorovaikutustilanteet muodostuvat tärkeäksi osaksi tiedon hankintaa. Kenttätutkimuksessa tutkija on samaan aikaan sekä osallinen että ulkopuolinen. Tutkijan osallisuuden aste voi vaihdella tutkimuksen eri vaiheissa osallistuvasta havainnoinnista ulkopuoliseen tarkkailijaan. (Huovinen & Rovio 2006, 106; Vilkkä 2007, 45; Tuomi & Saarijärven 2009, 82.)

Ulkopuolisen tarkkailijan roolissa voi muistiinpanoja tehdä suoraa tilanteessa, mutta osallistuva havainnoija tekee muistiinpanot jälkikäteen. Osallistuvaa havainnointia tukee videointi tai keskusteluiden nauhoittaminen. (Huovinen & Rovio 2006, 106). Itse kuitenkin valitsen valokuvien ottamisen toiminnasta tukemaan havainnointiani. Grönforsin (2011, 83) mukaan moni kenttätutkija käyttää kameraa, sillä kenttätutkija muistaa paremmin tilanteen tai toiminnan valokuvaa katsomalla, kun vain luottamaan omiin muistiinpanoihin.

Päädyn tähän metodiin myös siksi, että mielestäni lasten toiminta voi häiriintyä ja heidän mielenkiintonsa voi suuntautua vain videokameraan. Valokuvien ottaminen nykyaikana on hyvin yleistä ja sitä tehdään paljon, koska teknologia mahdollistaa sen. Esimerkiksi nykyaikaisissa älypuhelimissa on kamerat. Omien kokemusteni mukaan vanhemmat ottavat paljon kuvia lastensa toiminnasta ja edesottamuksista, lähettäen ne sukulaisille tai jakaen ne erilaisissa sosiaalisen median välissä. Uskallan näin väittää, että lapset ovat tottuneet valokuvien ottamiseen, eikä se tule häiritsemään itse havainnoinnin kohteena olevaa toimintaa.

Tutkimuspäiväkirja on kenttätutkimuksessa tärkein työkalu, siihen kirjoitetaan ylös tutkimusainestoa ja sen avulla voi jäsentää ajatuksiaan. Havainnot kirjoitetaan tutkimuspäiväkirjaan järjestelmällisesti teemoittain. Tutkimuspäiväkirjaan kirjoitan leirin aikana päiväkohtaiset havainnot päiväkodin toiminnasta, eli miten ja mitkä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) mainitut tavoitteet toteutuvat. Kenttätyössä muistiinpanot pitää pyrkiä tekemään mahdollisimman nopeasti havainnoin jälkeen. (Huovinen & Rovio 2006, 107; Grönfors 2011, 78.) Päivittäin päiväkodin sulkeuduttua käyn päivän toiminnan läpi ja kirjoitan huomioni päiväkirjaan. Tämä on oman tutkimuskysymyksen kannalta paras ratkaisu, sillä havainnointien kirjoittaminen kesken päiväkotipäivän voi olla haasteellista. Kirjoittamiseni voi kiinnittää täysin lasten huomion ja näin ollen keskeyttää koko havainnoinin kohteena olevan toiminnan.

Grönforsin mukaan (2011, 80.) kentällä tehtävien muistiinpanojen lisäksi tutkijan olisi hyvä pitää erillistä päiväkirjaa. Tähän päiväkirjaan kirjoitetaan tutkimuksen etenemisestä, omista tunnelmista ja vaikutelmista sekä tutkijan omasta toiminnastaan tekemiä havaintoja. Huovisen ja Rovion mukaan (2006, 107) kuitenkin toimintatutkimuksessa nämä edellä mainitut asiat voidaan kirjoittaa samaan päiväkirjaan. Oman tutkimuspäiväkirjaani aion pitää Huovisen ja Rovion (2006) mainitseamalla tavalla ja kirjoittaa sen käsin. Partioleirillä metsässä erilaiset elektroniset laitteet, kuten esimerkiksi kannettava tietokone on aina riski ottaa mukaan. Sää voi olla hyvin vaihteleva ja tietokoneen suojaaminen kosteudelta voi olla haastavaa. Puhumattakaan siitä, että sähköä on leirialueella saatavilla vain tietyistä pisteistä ja hyvin rajallisesti.

Tutkimuspäiväkirjaa pidän kronologisessa järjestyksessä koko opinnäytetyön ajan. Aloittaen jo suunnitteluvaiheeseen liittyvistä kokouksista ja niissä tehtävät muistiinpanot kirjoitan päiväkirjaan. Kokouksiin liittyvät muistiot säilytän omassa kansiossa. Tutkimusprosessin hallinnan kannalta on tärkeä pitää tutkimusaineisto järjestyksessä. (Huovinen & Rovio 2006, 111.) Leirin jälkeen edessä on tutkimustulosten analyysin vuoro. Sitä helpottaa, kun opinnäytetyöni eteneminen havaintoineen on kronologisessa järjestyksessä ”yksissä kansissa”.

6.3 Tutkimustulosten analysointi

Itse leirin aikana jo analysoin havaintojana tutkimuspäiväkirjaan, sillä laadullisessa kenttätutkimuksessa kenttätö ja tutkimustulosten analysointi tapahtuu pitkälle samanaikaisesti ja ne täydentävät toisiaan. Laadullisessa kenttätutkimuksessa tutkija itse on osa analyysia. Kenttätöön aikana tutkija kirjaa ja analysoi tutkimuskysymyksen kannalta merkittävien tilanteiden ja toimintojen toistuvuuden. Näin tutkija voi muodostaa alustavia johtopäätöksi havaituista seikoista. (Grönfors 2011, 85.)

Leirin jälkeen käyn läpi tutkimuspäiväkirjaani tekemät havainnot ja muistiinpanot. Merkitsen kaiken sen tiedon, mikä on oleellista tutkimuskysymyksen kannalta. Teemoittelen aineiston varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) mainittujen laaja-alaisten osaamisen osa-alueiden mukaan. Teemoittelun jälkeen vertailen, miten laaja-alaisten osaamisen osa-alueet toteutuvat partioleirillä toimineen päiväkodin ohjelmassa. (Tuomi & Sarajärvi 92–93.)

7 KÄYTÄNNÖNTOTEUTUS JA AJANKÄYTTÖSUUNNITELMA

Opinnäytetyöni ideasta kävin ensimmäisen kerran keskustelemassa ohjaavan opettajani kanssa tammikuussa 2017. Virallisesti opinnäytetyöni suunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2017 ja sopimus opinnäytetyöstä kirjoitettiin huhtikuussa 2017.

Talvi ja kevät 2017 sisälsi teorian kirjoittamista ja leiriin liittyviin kokouksiin osallistumista. Toukokuusta heinäkuuhun 2017 suunnittelin päiväkodin toimintoja ja ohjelmaa. Kaikki suunnittelu tiivistyi 24.–31. heinäkuuta Tapio 2017 -leirille. Leirin jälkeen syksyllä 2017 analysoin tutkimukseeni liittyvät havainnot ja kirjoitin opinnäytetyöni lopulliseen muotoonsa kevään 2018 aikana.

8 PÄIVÄKODIN SUUNNITTELU

Ensimmäinen virallinen kokous perheleirin ja päiväkodin osalta oli tammikuussa 2017. Paikalla oli perheleiri Hipan tulevat johtajat ja koko leirin

ohjelmasta vastaava henkilö. Saimme päätettyä peruslinjat perheleirille ja päiväkodille niin, että ne olisivat osa leiriä. Päiväkotiin tarvittavia tarvikkeita pystyin alkamaan heti listaamaan. Itse päiväkodissa tapahtuvan toiminnan suunnittelu jäi vielä tässä vaiheessa, koska leirin virallinen ohjelma ei ollut valmis.

Itse toin tässä ensimmäisessä kokouksessa esille myöskin tarpeen muusta päiväkodin henkilökunnasta, sillä yksin en mitenkään voisi pyörittää päiväkotia turvallisesti. Päätimmekin ratkaista tämän niin, että leiri ilmoittautumisen yhteydessä aikuiset leiriläiset voivat ilmoittaa halukkuutensa ”päiväkotipestiin”.

8.1 Päiväkodin perustoimintojen suunnittelu

Suunnittelin päiväkodin olevan auki leirin ajan maanantaista 24.7. sunnuntaihin 30.7. asti, kello 9–16 välisenä aikana eli sen ajan, kun leirin viralliset ohjelma pisteet ovat auki. Näin vanhempia vapautuu ohjelmapisteidensä toteuttamiseen. Leirin viimeisenä päivänä eli maanantaina 31.7 päiväkotia ei enää ole toiminnassa, sillä leirin virallisessa ohjelmassa ei ole enää kuin leirin purku ja kotiin lähtö kello 13.30.

Päiväkodin nimeksi valikoitui Peikkometsä. Päiväkodin nimi haluttiin yhteneväiseksi leirin ja alaleirien nimien kanssa, mutta kuitenkin sellainen nimi mikä olisi lapsille tuttu. Peikkometsä päätettiin sijoittaa perheleiri Hipan yhteyteen, sillä siellä olisi se ”asiakaskuntakin”. Päätimme yhdessä perheleirin johtajien kanssa, että ennen kuin ryhdymme hankkimaan päiväkotia esimerkiksi leluja ja askartelutarvikkeita tutustumme Kymenlaakson partiopiirin toimiston varastoon ja sinne edellisestä leiristä jääneisiin tarvikkeisiin. Päiväkodin käyttöön löytyikin varastosta paljon erilaista materiaalia, leluja, piirustuspaperia, värikyniä ja erilaisia askartelumateriaaleja. Kokonaisuudessaan uusia materiaaleja päiväkotia varten tarvitsi hankkia vain noin 60 euron edestä.

Peikkometsä-päiväkotiin otetaan vuosien 2010–2014 välillä syntyneet lapset eli käytännössä 3–7-vuotiaat. Tulevat ekaluokkalaiset otetaan myöskin mukaan, sillä virallisen partiotoiminnan pääsee aloittamaan samana syksynä kuin peruskoulunkin.

Päiväkotiin ilmoittaudutaan leiri-ilmoittautumisen yhteydessä.

Ilmoittautumislomakkeessa vanhemmat pystyvät ilmoittamaan lapsensa päiväkotiin niiksi leiripäiviksi, joille on tarvetta lapsen hoidon järjestämiseksi.

Tässä virallisessa ilmoittautumislomakkeessa vanhemmat myöskin ilmoittavat lastensa mahdollisesta päivälevon tarpeesta, kaikkien muiden tietojen ohella, jotka ovat välttämättömiä tietoja koko leirin organisaatiolle.

Päiväkodin lounasruokailua varten saimme lahjoituksena muoviastioita. Näin päiväkodissa syödään yhteisistä astioista, mitkä palvelutehtävissä olevat tiskaavat. Yleensä partioleireille jokainen tuo omat ruokailuvälineensä.

Päätimme kuitenkin, että olisi käytännöllisempää ja helpompaa järjestää Peikkometsän lounasruokailu yhteisillä astioilla. Päädyimme myöskin päiväkodin lounasruokailun osalta siihen, että ruokailumme tapahtuu perheleirissä eikä leirin keittokatoksella niin kuin muu leiri teki. Perheleiristä on matkaa leiri alueen keittokatoxelle sen verran, että se olisi haastava järjestää.

Leirin ilmoittautumisajan päätyttyä pidimme perheleirin johtajien kanssa kokouksen, missä kävimme läpi perheleiriin ilmoittautuneet sekä päiväkotia Peikkometsään ilmoittautuneet. Lapsia oli ilmoittautunut osallistuvat Peikkometsään yhteensä 15. Ilmoittautumisten perusteella päiväkohtaisia vaihtelua tulee niin, että hiljaisimpina päivinä lapsia olisi vain kaksi ja vilkkaimpina päivinä 15 lasta.

Tässä vaiheessa huomasimme, että leirille oli ilmoittautunut sellaisia perheitä, joissa oli Peikkometsä ikäisiä lapsia, mutta lapsia ei ollut ilmoitettu osallistuvaksi Peikkometsän toimintaan. Tulimme siihen tulokseen, että kaikki vanhemmat eivät olleet muistaneet ilmoittautumisen yhteydessä ilmoittautumista Peikkometsään. Teimme sellaisen päätöksen, että vielä leirillä voi ilmoittaa lapsensa Peikkometsään. Suunnittelun tässä vaiheessa huomasin, että Peikkometsään ilmoittautuneiden lasten tietoja, jotka olisivat tarpeellisia päiväkodin toiminnan toteutuksen kannalta, oli työläs etsiä isosta Excel-tiedostosta kaikkien muiden tietojen joukosta. Päätinkin yhdessä perheleirin johtajien kanssa, että teen erillisen lisätietolomakkeen (Liite 2.), johon vanhemmat täyttävät tiedot mitkä ovat tarpeellisia tietää Peikkometsässä.

Tämä lisätietolomake lähetetään perheleiri Hipan infokirjeen mukana (Liite 1.). Infokirjeessä on myöskin kokonainen luku vanhemmille Peikkometsän toiminnasta, sekä erillisen listan tavaroista, joita lapsella täytyy olla peikkometsään saavuttaessa.

Leirin suunnittelun tässä vaiheessa nousi myöskin esille ne muutamat alle 3-vuotiaat lapset, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua Peikkometsään yksinään. Näille perheille päätettiin tarjota mahdollisuus osallistua yhdessä lapsensa kanssa Peikkometsän ohjelmaan. Näin ollen Peikkometsästä suunnitelmien valossa näyttikin tulevan päiväkodin ja avoimen perhekerhon risteytys

8.2 Päiväkodin ohjelman suunnittelu

Päiväkodin ohjelman suunnitteluun pääsin leirin virallisen ohjelman valmistuttua. Tähän ohjelmaan pohjautuen suunnittelin Peikkometsän ohjelman ja tein viikkosuunnitelman (Liite 3.) Osa päiväkodin ohjelmasta tuli olemaan teemoiltaan täysin samanlaisia kuin leirin virallinen ohjelma ja niissä käytettiin täysin samoja materiaaleja kuin leirin virallisessakin ohjelmassa. Toteutusta on sovellettu niin, että se sopi varhaiskasvatusikäiselle. Päiväkodissa myöskin valmistaudutaan leirin yhteisiin ohjelmiin, mihin perheleiri osallistui kokonaisuudessaan. Osa päiväkodissa tapahtuvasta ohjelmasta puolestaan on suunniteltu vain ja ainoastaan sinne. Seuraavaksi käyn läpi, kuinka Peikkometsän ohjelma on suunniteltu päiväkohtaisesti.

Maanantai 24.7. Päiväkotia aukeaa kello 13.30 samalla kun leiri virallisesti alkaa. Ohjelmaan on suunniteltu rakentelua, kuten kaikilla leiriläisillä. Lapset pääsevät viimeistelemään Peikkometsän aluetta ja osallistumaan perheleirin portin ja muiden perinteisten leirirakennelmien tekoon. Leiriportit ja ruokailuvälinenpussitelineet ovat perinteinen osa partioleiriä. Tarvikkeet: narua, riukuja, lautoja, nauvoja, vasara ja puukko. Huomioitavaa: turvallisuus työkaluja käytettäessä. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: osallistaminen ja vaikuttaminen

Tiistai 25.7 Tapio-riipus. Kaikki leirille osallistujat myöskin perheleiriläiset tekevät samanlaisen riipuksen. Pyöreästä puusta sahataan kiekko, mihin polttoraudalla poltetaan leirin logo. Kiekkoon porataan pieni reikä, josta

pujotetaan nauha, että riipuksen saa kiinni leirihuviin. Kiekon toiselle puolelle jokainen piirtää oman voimaeläimensä. Voimaeläin täytyy olla sellainen, joka löytyy Somen luonnosta. Voimaeläimen voi halutessaan suunnitella aluksi paperille. Lapset tekevät ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti mahdollisimman omatoimisesti riipukset. Aikuinen tukee lasta eikä tee puolesta. Tarvikkeet: pyöreää puuta, halkaisijaltaan noin 6 cm, sahoja, vintilä eli käsipora, hiomapaperia ja ohutta nauhaa. Voimaeläimen piirtämistä varten kyniä, mitä soveltuvat piirtämiseen puupinnalle. Huomioitavaa: Turvallisuus työkaluja käytettäessä. Polttoraudalla polttaminen tapahtuu sille varatulla pisteellä, sinne siirtyminen tapahtuu yhdessä aikuisen johdolla. Aikuinen käyttää polttorautaa. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: Ajattelu ja oppiminen sekä ilmaisu lapsen oman luovuuden muodossa voimaeläintä valittaessa.

Energia. Lapset askartelevat paksusta paperista tuuliviirit, jotka kiinnitetään perheleirin porttiin neulalla. Tutkitaan kuinka tuulen ja puhalluksen voimasta tuuliviiri lähtee pyörimään. Tarvikkeet: Paksua paperia, saksia, helmiä ja neuloja viirien kiinnittämistä varten. Huomioitavaa: Varattava myös vasenkätisille sopivia saksia. Turvallisuus neuloja käsiteltäessä. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: Ajattelu ja oppiminen, Mallista tekeminen sekä ohjeiden kuuntelu ja noudattaminen.

Keskiviikko 26.7 Havumaja. Peikkometsän alueelle rakennetaan havumaja yhdessä lasten kanssa. Majasta tulee sellainen, että lapset voivat hyödyntää sitä leikeissä loppuleirin ajan. Tarvikkeet: havuja, riukuja, naurua ja puukko. Huomioitavaa: Havumajan rungon on tehtävä sellainen henkilö, joka taitaa köytökset. Näin taataan majan turvallisuus. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: Ajattelu ja oppiminen sekä vuorovaikutus ja ilmaisu.

Torstai 27.7 Peikko-askartelu. Lapset askartelevat oman näköisensä peikon kivistä. Tarvikkeet: Kiviä, liima, villalanka, nahka, karva, värit ja askartelu silmät. Ajattelu ja oppiminen sekä ilmaisu. Huomioitavaa: varattava vasenkätisille sopivia saksia. Varmistettava sopivat askartelu materiaalit, jos esimerkiksi on villalle allergisia. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: ajattelu ja oppiminen.

Perjantai 28.7 Kipsivalos. Tehdään käden- tai jalanjäljet kipsiin.

Kalliomaalaus, asvalttiliuduilla piirretään läheisiin kiviin ja kallioihin. Tarvikkeet: Kipsijauhetta, syviä kertakäyttölautasia ja asvalttiliitujä. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: Ajattelu ja oppiminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä kulttuurillinen osaaminen.

Lauantai 29.7 Päiväkoti auki vain lounaaseen asti. Leirin vierailupäivä kello 12.00- 17.00 Viikon aikana saapuu lisää perheleiriläisiä, joten Tapio-riipuksen askartelua on toisen kerran ohjelmassa. Päiväkotiin osallistuvien lasten kanssa valmistaudutaan illalla oleviin Karhupeijaisiin askartelemalla ”karhunkarkoittimet”. Tarvikkeet: puupalasia, hiekkapaperia, nauvoja, kruunukorkkeja ja vasaroita. Huomioitavaa: Turvallisuus työkaluja käytettäessä. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: Ajattelu ja oppiminen, vuorovaikutus ja ilmaisu sekä kulttuurillinen osaaminen.

Sunnuntai 30.7 Perheleiri osallistuu kokonaisuudessaan aamupäivällä leirin yhteiseen partiomessuun. Huomioitavaa: Varattava sellaisille lapsille ohjelmaa, jos perheet eivät halua lastensa osallistuvan kristilliseen kasvatukseen. Varhaiskasvatuksen tavoitteet: Kulttuurillinen osaaminen.

Tämän virallisen suunnitelman lisäksi päätin varautua Peikkometsän ohjelmassa myöskin siihen, että ilmalla on suuri vaikutus siihen mitä voidaan tehdä. Esimerkiksi kipsivaloksia on turha yrittää tehdä, jos sataa vettä. Suunnittelin ohjelmaan niin, että suurimman osan paikkoja voidaan vaihdella leirin päivien sisällä ja soveltaa tarvittaessa huomioiden päiväkotiin osallistuvien lasten ikä ja kehitystaso. Tietoisesti aloin tekemään itselleni listaa leikeistä ja peleistä mitä voidaan leikkiä vesisateella, myöskin helteisiin täytyi varautua.

9 PÄIVÄKOTI PEIKKOMETSÄN TOTEUTUS

Päiväkodin fyysiset puitteet rakentuivat paria päivää ennen leiriä, koska päiväkodin oli tarkoitus olla auki heti leirin ensimmäisenä päivänä. Päiväkotia varten sain eräästä lippukunnasta, lainaksi ison perheteltan, joka toimi sisätiloina ja päivälepopaikkana. Päiväkodin tarkka sijainti perheleirin sisällä tarkentui vasta rakennusvaiheessa, koska päiväkotia varten tarkoitettu teltta

asetti ison kokonsa ja muotonsa takia omat rajoituksensa pystyttämispäikalle. Oman haasteensa asetti myöskin leirialueen kiinteiden kuivakäymälöiden sijaitseminen. Päiväkodista ei saanut olla kohtuuttoman kaukana tai vaikeasti sijoitettuna kuivakäymälöitä.

Päiväkodin ja perheleirin ympäristö suunniteltiin niin, että ne mahdollistivat ohjatun toiminnan sekä vapaan leikin. Koska kyseessä oli partioleiri, pystyimme yhdessä perheleirin johtajien kanssa ottamaan tiettyjä vapauksia, jotka eivät olisi olleet mahdollisia, jos kyseessä olisi ollut oikea päiväkodi. Esimerkiksi vessaan mennessä pystyi laskemaan liukumäkeä. Perheleirin ja Peikkometsän ympäristöön rakentui hyvinkin perinteiset kiikut, hiekkalaatikko ja salkopallo.

Päiväkodin sijoittaminen määritti muitten perheleirin toimintojen sijoittamisen, kuten esimerkiksi ruokailukatoksen ja perheleirin toimiston. Perheleirin ruokailukatos oli suunnitelmissa olla Peikkometsän käytössä päiväkodin aukiolo aikoina. Peikkometsän peruspuitteet eli telta ja osa leikkipaikoista rakentuivat siis ennen leiriä, mutta Peikkometsään ja perheleiriin jätettiin myöskin rakennettavaa lapsille, aivan kuten päiväkodin ohjelmaan oli suunniteltukin. Leiriportit ja erilaiset leirirakennelmat ovat olennainen osa partioleirejä.

10 VARHAISKASVATUKSEN TOTEUTUMINEN PEIKKOMETSÄSSÄ

Tässä luvussa käyn läpi, kuinka käytännössä päiväkodi Peikkometsässä toteutui ja kuinka varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) mainitut laaja-alaista osaamista tukevat osa-alueet toteutuivat.

Minulla oli päävastuu koko leirin ajan Peikkometsästä, aivan kuten oli suunniteltukin. Apuna oli yksi aikuinen ja päivittäin 1–2 noin 15 -vuotiasta leiriläisiä palvelutehtävissä. Peikkometsän päivittäinen arki koostui samoista tekijöistä kuin virallisenkin päiväkodin. Jokaiselle päivällä oli suunniteltu vähintäänkin yksi ohjattu ohjelma tuokio, mikä vastaa virallisessa päiväkodissa pedagogista tuokiota. Päivän katkaisi lounas ja sen jälkeinen päivälepo. Vapaalle leikille jätettiin paljon tilaa päivään. Kaikki suunnittelemani ohjatut toiminnot toteutuivat leirin aikana, vaikka osan paikkaa piti viikon

sisällä vaihdella. Säällä oli vaikutusta siihen, miten ja milloin leirin aikana ohjelmia toteutettiin. Seitsemän päivän aikana Peikkometsässä toiminnassa tarvittiin niin villasukkia, saappaita ja sadeasuja kuin sortseja ja hellehattuja. Pelkästään vaihtelevat olosuhteet ja jatkuva ulkona oleminen asettivat omat haasteensa.

10.1 Lasten sopeutuminen Peikkometsään

Lasten lukumäärään Peikkometsässä ei tullut suuria muutoksia ilmoittautumisen päätyttyä. Kaikki ilmoittautuneet lapset tulivat ja lasten määrä vaihteli suuresti päivittäin Peikkometsässä, aivan kuten oli ilmoitettukin. Vain yksi lapsi tuli Peikkometsään niin, että häntä ei ollut alun perin ilmoitettu ollenkaan. Päiväkodin ja leirin suunnitteluvaiheessa olimme varautuneet siihen, että alle kolmevuotiaita osallistuu Peikkometsän toimintaa yhdessä huoltajan kanssa. Näitä lapsia kuitenkin oli koko leirin aikana vain yksi. Hänkin oli mukana vain kahden päivän ajan isoäitinsä kanssa.

Vain muutama lapsi tunsi toisensa ennen leiriä, joten kaikille lapsille päiväkotimetsässä uusine kavereineen oli yhtä jännittävää. Lapset kuitenkin tutustuivat hyvin nopeasti, kun aikuinen oli aluksi mukana ohjailemassa leikkiä.

Peikkometsän toimintaan osallistuneissa lapsissa oli kokeneita ”päiväkotilaisia” sekä erilaisissa perhe- tai päiväkerhoissa käyviä lapsia. Kaikki lapset kuitenkin olivat olleet jossakin määrin varhaiskasvatuksen piirissä ennen leirille saapumista. Niillä lapsilla, joilla oli kokemusta päiväkodista, oli ennakkoon käsitys siitä, kuinka päiväkodissa yleensä toimitaan ja millaista ”päiväkotiarkea” on.

Ne lapset, joiden kokemus varhaiskasvatuksesta oli erilaisista kerhoista, suhtautuivat enemmän jännittäen Peikkometsän toimintaa. He olivat tottuneet käymään kerhossa noin kaksi kertaa viikossa keskimäärin kolme tuntia kerrallaan. Osa oli myöskin tottunut käymään kerhossa vanhemman ja pienempien sisarusten kanssa, eikä suinkaan jäämään sinne yksin. Nämäkin lapset pienen alkujännityksen jälkeen sopeutuivat hyvin Peikkometsän arkeen. Tietysti vanhempien perään kyseltiin, mutta lapset tiesivät heidän olevan

jossakin päin leirialuetta. Yhtään itkua vanhempien perään ei kuitenkaan ollut koko leirin aikana.

Lapset kokivat toiminnan Peikkometsässä hauskaksi ja erilaiseksi, kuin mihin olivat päiväkodissa tai kerhossa tottuneet. Yleisesti lapsista oli hauskaa, että kaikki toiminta tapahtui ulkona säästä riippumatta. Poikien mielestä parasta oli, että oli vähän askartelua mutta paljon rakentelua.

10.2 Osaamisen laaja-alaisten osa-alueiden toteutuminen

Viikon toiminnan aikana Peikkometsässä toteutui lasten laaja-alaisen oppimisen tukemista. Seuraavaksi käyn tarkemmin läpi, kuinka ja missä määrin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016) mainitut laaja-alaisen osaamisen osa-alueet toteutuivat.

Ajattelun ja oppimisen tukemista tapahtui Peikkometsässä päivittäin useita kertoja, niin ohjatussa toiminnassa kuin vapaassa leikissäkin. Metsä itsessään ympäristönä tarjosi lapsille erilaisen ympäristön leikkiä ja oppia. Vaikka päiväkodin käytössä oli hyvinkin perinteisiä leikin mahdollistavia välineitä, niin itse metsä ja sieltä löytyvät materiaalit synnyttivät lasten mielikuvituksessa leikin, jos toisenkin.

Lapsissa heräsi tarkempaa kiinnostusta ja kysymyksiä ohjatuissa toimintatuokioissa, jos heitä kiinnosti asia enemmänkin. Tässä oli havaittavissa aivan selvästi eroja lasten välillä kiinnostuksen kohteissa. Kaikkiin lasten tarkempiin pohdintoihin ja kysymyksiin yhdessä mietimme vastausta tai selvitimme omalla tai jonkun vanhemman älypuhelimella vastausta. Toisia kiinnosti, mistä aineesta kipsijauhe on tehty. Osa kiinnostui Tapio-riipuksen myötä enemmänkin pohtimaan, mitä eroa on villieläimillä ja lemmikkieläimillä. Yllättävää ei myöskään ollut, että osaa lapsista kiinnosti, mihin jätökset leirin kuivakäymälästä joutuvat ja mitä niille tapahtuu leirin jälkeen.

Kulttuurillinen osaaminen tuli Peikkometsän toiminnassa esille lähinnä siinä, että lapsille heräsi kysymyksiä perheleirin sekä muiden alaleirien nimistä. Mitä ne tarkoittavat? Leirin aikana ollut partiomessu eli leirijumalanpalvelus

myöskin tuki lasten tutustumista suomalaiseen kristinuskoon. Viikon aikana valmistauduttaessa karhupeijaisiin pohdittiin lasten kanssa vanhoja uskomuksia ja tapoja. Perheleirin sekä päiväkodin nimi liittyivät suomalaiseen muinaisuskontoihin ja uskomuksiin.

Vuorovaikutuksen ja ilmaisun tukemista lasten kanssa tapahtui useita kertoja päivässä leirin aikana. Kuten missä tahansa muussakin päiväkodissa myös Peikkometsässä lasten kesken tuli riitatilanteita leluista ja leikin kulustakin. Selvittelyyn leluista aikuisen puuttumista tarvittiin yleensä aina, mutta tässäkin tilanteessa pyrin ohjailemaan keskustelua niin, että lapset saivat mahdollisuuden itse sopia. Tässä oli tärkeää minun aikuisena kuulla kumpaakin riidan osapuolta.

Itsensä huolehtimisen ja arjen taitojen oppimista tuli lapsille Peikkometsässä jokaisena päivänä. Normaali omasta hygieniasta huolehtiminen harjaantui jokaisen wc-käynnin yhteydessä samoin kuten ruokailujenkin yhteydessä. Metsässä kesällä järjestettävällä leirillä käsihygieniasta huolehtiminen oli vielä tärkeämmässä osassa kuin normaalisti päiväkodissa on.

Omista tavaroista huolehtimiseen ohjattiin lapsia päivittäin: laittamaan vaatteet reppuun tai etsimään sieltä tarvittavat vaatteet sekä pitämään omat vaatteet repussa tai sen päällä. Sää saattoi vaihdella päivän aikana suurestikin, joten yhden päivän aikana saatettiin tarvita sortseja sekä sadevaatteita.

Ruokailutilanteissa lapsia kehoitettiin aina maistamaan ruokia ja ottamaan lautaselle myös salaattia. Tässä parhaiten toimi aikuisen esimerkki. Otin ruokaa monipuolisesti lautaselle, joitakin enemmän joitakin vähemmän. Tässä tarkkaavaiset lapset kiinnittivät huomion. Tässä tulikin hyvää keskustelua lasten kanssa, että eivät aikuisetkaan pidä kaikesta ruuasta, mutta ruoka-aikana on hyvä syödä aina edes vähän niin jaksaa paremmin.

Peikkometsän lepopetki oli jokaiselle lapselle, se ”välttämätön paha”. Kaikki kuitenkin mielellään siirtyivät kuuntelemaan satua päiväkodin käyttöön varattuun teltaan. Lasten päivälepoa ajatellen iso telta ei ollut paras mahdollinen. Varsinaiset unet jäivät hyvin vähäisiksi kaikilla lapsilla, vaikka

osa oli tottunutkin nukkumaan ”normaalissa” päiväkodissaan päiväunet. Päivälepoaikaa muutettiin niin, että niiden, jotka nukahtivat sadun luvun aikana, annettiin nukkua. Niille lapsille, jotka eivät nukahtaneet, järjestettiin muuten rauhallisempaa toimintaa. He saivat katsella kirjoja ja sarjakuvia, piirrellä tai pelata rauhallisia pelejä. Tangram-palapelistä tulikin erittäin suosittu leirin aika lasten keskuudessa.

Halaamisesta tuli leirin aikana hyvinkin suosittua Peikkometsän tyttöjen keskuudessa ja he olisivat halanneet kaikki koko ajan. Tästä halaamisesta piti keskustella, että vaikka tykkää toisesta, niin ilman lupaa tai yhtäkkiä toista ei saa halata.

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaamisen oppiminen ei juurikaan päässyt toteutumaan Peikkometsässä. Päiväkodin resursseissa ei ollut mahdollisuutta käyttää minkäänlaisia digitaalisia laitteita, kuten esimerkiksi tablet-tietokoneita, joita olisi voinut käyttää lasten kanssa. Leirillä oli olemassa kuitenkin Instagram-tili, johon leiriläiset pystyivät julkaisemaan ottamiaan kuviaan. Tämä ei tietenkään onnistunut Peikkometsässä koska lapsilla ei ollut myöskään puhelimia käytössä.

Päiväkodin toiminasta otettuja kuvia kuitenkin julkaistiin perheleiri Hipan salaisessa Facebook-ryhmässä. Näin lasten vanhemmat pääsivät näkemään, mitä päivän aikana tapahtui. Ne perheet lapsineen, jotka eivät olleet paikalla koko leiriä, pääsivät jo mukaan Peikkometsän tunnelmaan ennen saapumistaan leirille. Tämä toimikin hyvänä jännityksen vähentäjän useammalle lapselle, koska ajatus päiväkodista metsässä uusine kavereineen ja vieraine ”päiväkodin täteineen” oli jännitystä aiheuttava.

Muutama lapsista oli siirtymässä elokuussa 2017 esi- tai perusopetuksen pariin. Yksi lapsista osasi jo aivan selkeästi lukea. Hän luki aivan omatoimisesti alaleirin ilmoitustaululta koko alaleiriä koskevan ohjelman joka aamu. Kahdella lapsella oli havaittavissa kiinnostusta kirjaimiin. He puolestaan yrittivät tunnistaa tuttuja kirjaimia ilmoitustaulun päiväohjelmasta ja arvata näin mitä luki.

Osallistamisen ja vaikuttamisen taitoja harjoiteltiin Peikkometsässä. Viikon aikana lapsia pääsivät osallistumaan ja vaikuttamaan siihen, miten toimittiin ja tehtiin. Osallistumisen ja vaikuttamisen taso riippui mitä tehtiin. Kaikessa rakentamisessa ja rakentelussa Peikkometsän ja perheleirin alueelle lapsia osallistettiin mukaan. Rakenteluiden runko oli aikuisen suunnittelema, mutta lapset pääsivät mukaan rakenteluun. Lapsilta myöskin tuli ideoita, joita aikuiset eivät olleet ajatelleet. Esimerkkinä perheleirin portille Hipatin, mikä idea syntyi täysin lapsilta ja aikuinen auttoi toteutuksessa.

Toiminta oli tässä tapauksessa lapsilähtöistä, mutta aikuisen ohjailemaa toimintaa. Aikuinen kertoi, mitä tehdään ja miksi. Lapsille esitettiin kysymyksiä, mitä he haluaisivat portissa olevan ja miksi. Lasten kanssa yhdessä pohdittiin, miten heiltä tulleet ideat toteutettaisiin ja voiko kaikkia toteuttaa yhtä aikaa samaan rakennelmaan. Näin lapsilla tuli kuin itsestään harjoitusta vuorovaikutustaidoissa, kun yhdessä pohdittiin, mitkä ideat toteutettaisiin.

11 JOHTOPÄÄTÖKSET JA OPINNÄYTETYÖN HYÖDYT TILAAJALLE

Opinnäytetyöni osoittaa, että varhaiskasvatuksen tavoitteet voivat toteutua partioleirillä järjestetyssä päiväkodissa. Niiden toteutuminen päiväkodin toiminnassa partioleirillä edellyttää kuitenkin partion kasvatustavoitteiden lisäksi varhaiskasvatussuunnitelma perusteiden (2016) mukaan ottamista toiminnan suunnitteluun. Näin toteutettava päiväkotipartioleirillä edellyttää kiinnostusta niin varhaiskasvatusta kuin partio toimintaa kohtaan. Päiväkodin toiminnan suunnittelijalta ja toteuttajalta vaaditaan myöskin varhaiskasvatustavoitteiden ja partion kasvatustavoitteiden sisäistämistä ja ymmärrystä.

Päiväkodin toteuttaminen partioleirillä vaatii suunnitelmallisuutta sekä varautumista muuttuviin olosuhteisiin. Sään vaihtelevuus on yksi merkittävä tekijä. Lasten huomion ja tarkkaavaisuuden ylläpitäminen ohjatussa toiminnassa metsässä voi hetkittäin olla haasteellista. Lasten huomion ja mielenkiinnon voi viedä jokin sellainen asia, johon ei ennalta ole osattu varautua, esimerkiksi aikaisemmin mainitsemani kiinnostus kuivakäymälää kohtaan. Hyvä päiväkodin toimintojen ja ohjelman suunnittelu antaa hyvän

perustan toiminnalle, mutta lastenpäiväkotiin saapumisen jälkeen voi olla varma suunnitelmien toimivuudesta.

Tapio 2017 leiriorganisaatio hyötyi päiväkotipeikkometsästä, aikuisia vapautui ohjelmapiisteisiin ja leirin muiden toimintojen toteuttamiseen. Päiväkodissa palvelutehtävissä olleille nuorille puolestaan päiväkodin toimintaan osallistumalla toteuttivat yhtä Suomen partiolaisten (2008, 105) partiomenetelmän osa-alueita eli päivän hyvä työtä.

12 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Huttunen ym. mukaan (1999, 111, 118–119) toimintatutkimuksen luotettavuus ja uskottavuus on rinnastettavissa siihen, kuinka sille asetettu tavoitteet toteutuivat. Tuottiko tutkimus uutta käyttökelpoista tietoa?

Toimintatutkimuksen voidaan katsoa onnistuneen, kun sillä on onnistuttu kehittää yhteisön toimintaa. On saatu aikaan uusi käytäntö, mikä osoittautuu toimivaksi. Näihin perusteluihin verrattaessa opinnäytetyöni oli onnistunut. Päiväkodin järjestäminen piirileirillä vapautti aikuisia toteuttamaan leiriä. Opinnäytetyöni tutkimuksellinen osuus varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteutumisesta oli myös onnistunut. Se osoitti, että varhaiskasvatuksen tavoitteet pystytään toteuttamaan partioleirillä tietyin edellytyksin.

Opinnäytetyöni varsinainen vaikuttavuus Kymenlaakson partiopiirin seuraavien piirileirien toteuttamisessa on nähtävissä vasta kun seuraavaa piirileiriä ollaan järjestämässä. Leirit ovat aina projektiluontoisia, joten mielestäni seuraavan piirileirin lähestyessä on Kymenlaakson partiopiirin hallituksella velvollisuus muistuttaa uutta leiriorganisaatiota päiväkodin järjestämisestä.

Kenttätutkimus onnistui Martti Grönforsin (2011, 32–33) mainitsemien keinojen kautta. Kerroin rehellisesti, että aion tutkia varhaiskasvatustavoitteiden toteutumista partioleirillä, mikä oli omien kiinnostusten mukainen tutkimusaihe ja tämän vuoksi voin järjestää päiväkodin Tapio -2017 piirileirille. Partiotaukani ansiosta sain leiriorganisaation luottamuksen, koska minulla oli omakohtaisia kokemuksia

niin leirin järjestämisestä kuin leiriläisenä olosta. Pääsin näin tasavertaiseksi jäseneksi osaksi leiriorganisaatiota.

Tutkijan reflektiivisyys omaa toimintaa kohtaan tutkimuksen aikana on tärkeä tekijä, kun tehdään laadullista kenttätutkimusta. Tiedostin, miten oma toimintani vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja varhaiskasvatustavoitteiden toteutumiseen partioleirillä. Oma partiotaustani ja kokemuksen leireiltä antoivat minulle kykyä ymmärtää tutkimuskohdettani, toisaalta se saattoi kaventaa kykyäni tehdä havaintoja leirin aikana sekä havaintojeni tulkintaa. Pyrin koko opinnäytetyöprojektini aikana olemaan varhaiskasvattaja enkä partiolainen. (Heikkinen & Syrjälä 2006, 152–153.)

Kymenlaakson partiopiirin sekä Tapio -2017 leiriorganisaation puolesta sain hyvin ”vapaat kädet” päiväkodin järjestämiseen, erillistä tutkimuslupaa en tarvinnut. Vapaudesta huolimatta pidin huolen, että opinnäytetyöni tutkimus suoritettiin eettisesti oikein. Peikkometsään ilmoitettujen lasten vanhemmille tiedotettiin ennen leiriä, että päiväkodin järjestäminen on opinnäytetyöni. Vanhemmille ja lapsille annettiin mahdollisuus kieltäytyä olemasta havainnoinnin kohteena. (Vilka 2007, 63). Peikkometsään osallistuneille lapsille kerroin heidän tullessaan päiväkotiin, että jokaisen päivän päätteeksi kirjoitan ylös, mitä kaikkea olemme tehneet päiväkodissa. Teen näin, koska tarvitse ne tiedot koulutehtävääni varten.

Tutkimuspäiväkirjaani tekemät havainnot on tehty niin, ettei niistä ole pääteltävissä Peikkometsään osallistuneiden lasten henkilöllisyys. Havainnoinnin tueksi otetut valokuvat on otettu myös niin, ettei niistäkään ole henkilöllisyys tunnistettavissa. Olin myöskin vastuussa siitä, että tutkimusmateriaali ei joudu niin sanotusti ”väärin käsiin”. Tutkimuspäiväkirjaani säilytin koko leirin ajan omassa henkilökohtaisessa teltassani, enkä kuljettanut sitä mukani missään muualla. Itse leirin jälkeen tutkimuspäiväkirja ei ole poistunut omasta kodistani. Leirin jälkeen havaintoja tukemaan otettu valokuvat siirsin puhelimeiltani tietokoneelle salasanan taakse. Näillä toimenpiteillä pyrin turvaamaan päiväkotiin osallistuneiden lasten henkilöllisyyden ja yksityisyyden. (Vilka 2007, 59–61; Grönfors 2011, 81.)

13 POHDINTA

Opinnäytetyöni oli onnistunut tutkimustulosten valossa, myöskin opinnäytetyöni tilaajan sille asettamat tavoitteet toteutuivat. Jälkikäteen ajateltuna laadullinen toimintatutkimus on tutkimusmenetelmänä haastava ja paljon aikaa vievä. Minulle ainakin, koska ennen tätä opinnäytetyötä minulla ei ollut kokemusta tutkimustyöskentelystä. Käsinkirjoitettujen havaintojen siirtäminen tietokoneelle vei yllättävän paljon aikaa, kun samalla yritin analysoida ja vertailla havaintojani.

Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe opinnäytetyölleni olisi tutkia, kuinka paljon yhteneväisyyksiä löytyy partion kasvatustavoitteista ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2016). Mahdollisia uusia opinnäytetyön aiheita voisi olla, kuinka paljon ja miten päiväkodeissa käytetään luontoa ja metsää varhaiskasvatustavoitteiden toteuttamiseen. Toiminnallisena opinnäytetyönä voisi kehittää oppaan, kuinka hyödyntää luontoa ja metsää varhaiskasvatuksessa.

Päiväkodin järjestäminen metsään oli työläs projekti. Tämä vaati sitoutumista, jota tuskin olisi löytynyt, jos en itse olisi ollut kiinnostunut varhaiskasvatuksen tavoitteiden tutkimisesta partioleirillä ja metsässä. Ennen leiriä heti opinnäytetyöni aiheen vahvistamisen jälkeen istuin monissa kokouksissa joko fyysisesti tai olin skypen välityksellä mukana. Tämä kaikki opintoihin kuuluvien koulutehtävien ja harjoittelujen lisäksi oli kuluttavaa ja vaati tarkkaa tehtävien aikatauluttamista.

Tällainen opinnäytetyöprojekti, joka vaati kaiken suunnittelun ja kirjoittamisen lisäksi 11 vuorokautta metsässä, aiheutti myös omat haasteet yksityiselämäni. Grönfors toteaaakin (2011, 26–27), että kenttätutkimukseen vaikuttaa aina tutkijan yksityiselämään, varsinkin silloin, kun tutkimuksen luonne vaatii erillään oloa perheestä. Ennen kenttätutkimukseen ryhtymistä onkin hyvä keskustella tutkimuksen vaikutuksesta perheeseen. Perheelleni kerroinkin hyvin avoimesti tästä opinnäytetyöstäni ja siitä, kuinka sen tekisin. Puolisollanikin on partiotausta, joten hän ymmärsi hyvin, mitä isossa leiriprojektissa mukana olo tarkoittaa ja vaatii.

Puolisoni olisi voinut periaatteessa osallistua Tapio 2017 leirin perheleiriin nuoremman lapsemme kanssa. Tulimme yhdessä kuitenkin siihen tulokseen, että he eivät osallistu leirille, vaan tulevat vain vierailupäivänä katsomaan minua leirillä. Näin pystyin täydellisesti keskittymään leirin ajan päiväkotiin. En myöskään tiedä, olisinko voinut olla leirillä varhaiskasvattajana täysin puolueeton, jos oma lapseni olisi osallistunut päiväkotiin. Perheen mukana olo kenttätutkimuksessa voi vaikuttaa tutkimuksen kulkuun ja tutkimustuloksiin (Grönfors 2011, 27).

Henkilökohtaisen oppimiseni kannalta tämä opinnäytetyöni oli hyvin antoisa. Päiväkoti Peikkometsä on verrattavissa yhteen virallisen päiväkodin ryhmään lasten lukumäärän suhteen. Pääsin käytännössä tekemään lapsiryhmän toiminnan suunnittelua, ohjaamista ja havainnointia jo ennen opintoihini kuuluvaa pedagogista harjoittelua. Opin paljon Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (2016) niin teoriassa kuin käytännössäkin, ennen kuin ne otettiin virallisesti käytäntöön varhaiskasvatuksessa. Elokuussa 2017 aloittaessani pedagogisen harjoitteluni pääsin heti sisälle päiväkodin ja varhaiskasvatuksen maailmaan varhaiskasvattajan näkökulmasta, kun ennen tätä olin tarkastellut sitä vain vanhemman näkökulmasta.

14 LÄHTEET

Grönfors, M. 2011. Laadullisen tutkimuksen kenttätömenetelmät. SoFia-Sosiologi- Filosofiapu Vilkka. Hämeenlinna. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://vilkka.fi/books/Laadullisen_tutkimuksen.pdf [viitattu: 3.2.2018].

Heikkinen, H. L. T. & Jyrkämä, J. 1999. Mitä on toimintatutkimus? Teoksessa Heikkinen, H. L. T., Huttunen, R. & Moilanen, P (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Atena Kustannus, 25–63.

Heikkinen, H. L. T. 2006. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.) Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 1. painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 16–38.

Heikkinen, H. L. T. & Syrjälä, L. Tutkimuksen arvioinnista. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.) Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 1. painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 144–162.

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Huovinen, T. & Rovio, E. 2006. Toimintatutkijana kentällä. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.) Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 1. painos. Helsinki: Kansanvalistusseura, 94–113.

Huttunen, R., Kakkori, L. & Heikkinen, H.L.T. 1999. Toiminta, tutkimus ja totuus. Teoksessa Heikkinen, H. L. T., Huttunen, R. & Moilanen, P (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Atena Kustannus, 111–135.

Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf [viitattu:9.3.2017].

Opetushallitus. 2017. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: [http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ ohjeet/opetus suunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/varhaiskasvatus/perusteet](http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetus suunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/varhaiskasvatus/perusteet) [viitattu: 9.3.2017].

Paavilainen, M. 2010. Aina valmiina. Partioliike Suomessa 1910-2010. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Suomen Partiolaiset. 2008. Partiojohtajan käsikirja 1. painos. Helsinki: Oy Partio Scout AB.

Tapio. 2017a. Tapio info. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.tapio2017.info/info> [viitattu: 13.3. 2017].

Tapio. 2017b. Tapio 2017. Leiriläisen kirja. Taitto: Emilia Mänttari. Kouvola: Grano

Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos. 2015. Varhaiskasvatus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut> [viitattu: 20.7.2016].

Terveiden ja Hyvinvoinnin laitos. 2017. Varhaiskasvatus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/varhaiskasvatuspalvelut> [viitattu: 9.3.2017].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki:Tammi.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja havainnoi. 1.–2. painos. Helsinki: Tammi.

Perheleiri Hipan info-kirje

Hei Hippalainen!

Tapio-leiri lähestyy ja pian on aika aloittaa leirille valmistautuminen. Tästä info-kirjeestä löydät kaikki tärkeimmät perheleiriin liittyvät asiat. Jos jokin asia kuitenkin jää askarruttamaan, niin ole rohkeasti yhteydessä Hipan metsänhaltijoihin Jenna Söyring-Holméniin tai Taina Kemppaiseen. Yhteystiedot: jennasoyring@hotmail.com TAI puh. 040 5135983 / Taina Hipan löytää myös facebookista, joten sitäkin kautta saa meihin ja muihin hippalaisiin yhteyden.

Sisällysluettelo:

1. Perheleiriin saapuminen, majoittuminen ja poistuminen
2. Päivärytmi ja ohjelma
3. Päiväkoti Peikkometsä
4. Ensiapu ja hygienia
5. Varusteluettelo perheleiriin saapuville

1. Perheleiriin saapuminen, majoittuminen ja poistuminen

Perheleiriin tulijoilla on tunnetusti PALJON tavaraa mukanaan, joten pyrimme järjestämään siten, että jokainen saapuja pääsisi tuomaan tavaransa autolla mahdollisimman lähelle Hippaa. Jotta tämä voisi toteutua, toivoisimme että meille ilmoitetaan mahdollisimman tarkka saapumisaika ennakoon (viimeistään edeltävänä päivänä). Hipan läheisyydessä ei ole autoille parkkitilaa, joten ne tulee parkkeerata leirialueen tekijäparkkiin.

Leirille saapuessanne ilmoittautukaa Tapion toimistoon, josta teidät ohjataan majoittautumaan perheleiriin. Perheleirillä majoittaudutaan omissa teltoissa. Tilaa Hipasta pitäisi löytyä kaikille sopivasti :) Muistattehan myös saapuessanne perheleiriin ilmoittautua Hipan metsänhaltijoille, joilta saatte lisäohjeita majoittautumiseen.

Poistuessanne leiriltä ilmoittautukaa leirin toimistoon sekä Hipan metsänhaltijoille, jotta teidät kirjataan pois leirin vahvuudesta. Samalla saatte ajoluvan leirialueelle tavaroiden noutamista varten.

2. Päivärytmi ja ohjelma

Hipan 3-7-vuotiaat lapset viettävät aikaansa päivisin päiväkotia Peikkometsässä.

Hipan aikuiset taas mahdollistavat monia leirin toimintoja osallistumalla leirin tekoon ja ohjelmien toteuttamiseen lasten ollessa päiväkodissa. Jollei leiripestiä ole tiedossa vielä etukäteen, niin sellaisen saa leirillä nakkikios

kilta. Nakkioskilla on tarjolla erilaisia ja erikokoisia pestejä jokaiselle leiripäivälle. Iltaisin Hipan aikuiset ja lapset osallistuvat Tapio-leirin yhteiseen ohjelmaan perheensä tai lippukuntansa kanssa.

Herätys leirillä on klo 7.30 ja lipunnosto läheisellä aukealla 8.00, jonka jälkeen siirrytään aamupalalle. Päiväkoti aukeaa klo 9.00. Lounas on tarjolla klo 12.00 ja päivällinen 17.00 sekä iltapala 20.30. Perheleiriläisille on tämän lisäksi tarjolla välipala lounaan ja päivällisen välissä. Osa ruokailuista tullaan syömään leiriviikon aikana perheleirissä, sillä keittokatos sijaitsee jonkin matkan päässä Hipasta. Leirillä on myös kioski-kahvila Mielikki, joka on avoinna tiistaista alkaen lounaan ja päivällisen yhteydessä, sekä lounaan ja päivällisen välillä vaeltajille ja aikuisille muutamain poikkeuksin. Illalla akkuja voi halutessaan käydä lataamassa Kahvia poikkeaville -johtajakahvilassa. Hiljaisuus leirissä alkaa klo 22.00.

Leiri-iltojen ohjelma:

MA avajaiset
 TI Hipan oma ilta
 KE Hipan oma ilta
 TO Hipan oma ilta
 PE suuri iltanuotio
 LA karhupeijaiset
 SU partiomessu (aamulla), päättäjäiset

Hipan väri on keltainen eli hippalaiset tulevat hyvin erottumaan Ruislehdonmäellä. Sen lisäksi hippalaiset tulevat takuuvarmasti myös kuulluksi leirillä ja sitä varten ohessa Hipan huuto, jota voi harjoitella jo kotona:

Hiphip Hippa hurraa,
 täältä tullaan,
 meistä kyllä kuullaan,
 HIPPA!

3. Päiväkoti Peikkometsä

Päiväkoti Peikkometsässä perheleirin 3-7-vuotiaat pääsevät osallistumaan leirin eri ohjelmapisteisiin tai itse päiväkodissa tekemään samankaltaisia jännittäviä asioita mitä muuallakin leirissä tapahtuu. Päivään mahtuu myös satuja ja leikkejä. Alle 3-vuotiaat voivat osallistua päiväkodin toimintaan oman vanhemman tai muun tutun aikuisen kanssa. Peikkometsän valtiaana toimii Suvi Mannoja.

Päiväkoti aukeaa heti ensimmäisenä leiripäivän 24.7. ja sulkeutuu sunnuntaina 30.7. Päiväkoti on auki kello 9.00-16.00, paitsi vierailupäivänä 29.7. Peikkometsä on auki vain aamupäivän. Päiväkotiin voi myöskin tulla "puolipäiväiseksi" eli aamu- tai iltapäiväksi. Moni onkin ilmoittautunut jo ennakkoon päiväkotiiin leiri-ilmoittautumisen yhteydessä, mutta jos näin ei ole, niin viimeistään edellisen päivän päivälliseen mennessä voi vielä

ilmoittautua päiväkotiin. Lisäpäivien tarve päiväkotiin on myös mahdollista ilmoittaa ennakoon sähköpostilla Jennalle tai Suville.

Liite 1/3

Peikkometsään kuten ”tavalliseenkin” päiväkotiin lapsella täytyy olla mukana vaihtovaatteet, huomioliivit (jos on), sadevaatteet ja kumisaappaat sekä juomapullo ja ruokailuvälineet omassa pussissa, pakattuna reppuun tai kassiin. Näin ne säilyvät tallessa päiväkotipäivän ajan. Nimikoitu Päähine on ehdoton: se suojaa niin auringolta kuin myöskin ”ötököiltä.” Lisäksi päivälepoa varten mukaan tarvitsee oman makuualustan ja tietenkin unilelun.

Jokaisesta päiväkotitoimintaan osallistuvasta lapsesta tulee täyttää ennakoon lisätietolomake (kts. toinen liite). Lomakkeen voi palauttaa jo ennen leiriä sähköpostiin (suvi.mannoja@edu.xamk.fi) tai tuoda mukanaan ensimmäisenä päiväkotipäivänä.

Päiväkodin toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen on osa Suvin opinnäytetyötä. Suvi havainnoi leirin aikana päiväkodin toimintaan osallistuvista lapsista. Opinnäytetyössä ei tulla mainitsemaan kenenkään lapsen nimiä, ainoastaan sukupuoli ja ikä. Jos et halua, että lastasi haastatellaan opinnäytetyöhön, olethan siitä yhteydessä Suviin.

4. Ensiapu ja hygienia

Leirillä toimii leirilääkinnässä lääkärit Annika Ukkola ja Petri ”Vili” Pekkola. Leirilääkinnän tavoittaa leirin aikana ympäri vuorokauden puhelinnumerosta 0500 653 730.

Suosittelemme kaikkia lataamaan omaan puhelimeensa 112-sovelluksen, jollei sitä jo entuudestaan ole. Perheleiriltä löytyy oma ensiapupakkaus, jonka tarkka sijainti osoitetaan kaikille paikan päällä.

Peseytyminen leirillä on mahdollista telttasaunalla. Pesuvesi lämmitetään telttasaunan ulkopuolella olevassa padassa. Suihkuja ei leirillä ole.

Hygieniasyistä leirillä on suositeltavaa käyttää kertakäyttöisiä vaippoja. Vaipparoskis löytyy Hipan vessojen yhteydestä. Potat tyhjennetään vessaan ja ne pestään erikseen osoitetulla paikalla.

5. Varusteluettelo perheleiriin saapuville

Leirikirjeen mukana on tullut varusteluettelo leirille pakattavista tavaroista, mutta tässä vielä pieni lisäys siihen perheleiriin tuleville:

- Oma majoite
- Käteistä kahvilaan
- Kyypakkaus
- Keltaista vaatetusta ;)
- Nimikoitu päähine lapselle päiväkotiin
- Huomioliivi (jos on)
- Pelastusliivit (jos on)

- Halutessaan ulkoleluja, pelejä, lasten satu- ja puuhakirjoja
- Oma potta ja syöttötuoli, jos tarvii

Liite 2

PÄIVÄKOTI PEIKKOMETSÄ LISÄTIETOLOMAKE

LAPSEN NIMI _____

LAPSEN SYNTYMÄAIKA _____

LAPSEN LEIRILLÄ OLEVAN HUOLTAJAN NIMI JA PUHELINNUMERO

TOISEN LEIRILLÄ OLEVAN HUOLTAJAN NIMI JA PUHELINNUMERO

LISÄKSI LAPSEN SAA LUOVUTTA A PÄIVÄKODISTA SEURAAVILLE HENKILÖILLE (NIMI JA PUHELINNR)

LAPSEN ALLERGIAT, SAIRAUDET, MUUTA HUOMIOITAVAA

Päiväkoti Peikkometsän viikkosuunnitelma

KLO	MA 24.7.	TI 25.7.	KE 26.7.	TO 27.7.	PE 28.7.	LA 29.7.	SU 30.7.
9.00		PÄIVÄKOTI AUKEAA					
9.30-11.30		TAPIO-RIIPUS	MAJAN RAKENNUS	PEIKKO ASKARTELU	KIPSIVALOS	KARHUN KARKOITIN/TAPIO-RIIPUS	PARTIO-MESSU
11.30		LOUNAS					
12.00 - 14.00	PÄIVÄKOTI AUKEAA	PÄIVÄLEPO					
12.00-14.00		VÄLIPALA					
14.30-16.00		ENERGIA			KALLIOMAALAU S	VIERAILUPÄIVÄ	MAJAN PURKAMINEN
16.00		PÄIVÄKOTI SULKEUTUU					